

Unga odlare

*En handledning för dig som vill starta och driva verksamhet
för barn och unga i din trädgårdsförening*

»	Alla barn ska få lära sig att odla	5
	Aktiviteter för Unga odlare	15
	Viktigt att veta	24
	Ledarskap och pedagogiska tips	27

Handledningen är framtagen med stöd från Skandias stiftelse Idéer för livet

© 2026 Riksförbundet Svensk Trädgård

Ansvarig utgivare: Inger Ekrem

Text: Sanna Friberg och Bibbi Bonorden

Illustrationer: Hans von Corswant

Foto: Alberto Windarp (sidan 1 och 13), Tomas Södergren (sidan 14, 19, 20 och 23),
Sanna Friberg (sidan 13, 17 och 18), iStock (sidan 17, 21 och 22)

Layout: Charlotta Rahm

Tryck: Stockholms Lito Grafiska AB, Danderyd

Första utgåvan, första tryckningen

INLEDNING

Många barn lever i områden utan natur och grönska och har ingen relation till odling. Samtidigt finns det inom Sveriges trädgårdsföreningar en gedigen trädgårdskunskap och odlingserfarenhet som riskerar att gå förlorad om den inte förs vidare till nästa generation. Därför har Svensk Trädgård utvecklat verksamheten Unga odlare.

Unga odlare bygger på mötet mellan generationer. Här får barn och unga upptäcka, utforska och lära genom praktiska aktiviteter i trädgårdsmiljö, medan erfarna odlare får möjlighet att föra sin kunskap vidare till nästa generation.

Den här handledningen är till för att göra det enkelt för dig och din förening att komma igång med en lokal verksamhet inom Unga odlare. Här hittar du råd,

inspiration och praktiska verktyg som tar dig från tanke till handling. Ni väljer själva hur verksamheten ska utformas utifrån era förutsättningar i föreningen, men ni blir samtidigt en del av en nationell rörelse med en gemensam vision:

» *Alla barn ska få lära sig att odla*

Vi hoppas att den här handledningen ska ge dig kunskap, inspiration och mod att ta de första stegen. Använd den som du vill – läs den från början till slut eller som ett uppslagsverk för att hitta svar på dina frågor.

Tillsammans kan vi väcka nyfikenhet, odlingsglädje och framtidstro hos nästa generation odlare!

Riksförbundet Svensk Trädgård

Det här är Unga odlare

Unga odlare är Svensk Trädgårds verksamhet för barn och unga. I Unga odlare får barn i åldern 4–15 år prova på olika aktiviteter i trädgården och naturen och genom praktiska moment lära sig om odling och växter.

Syftet är att väcka intresse för odling, natur och hållbarhet och så ett frö hos barnen som kan växa till ett livslångt intresse.

Verksamheten genomförs lokalt inom trädgårdsföreningarna med stöd av Svensk Trädgårds handledningsmaterial. Varje förening anpassar verksamheten efter sina förutsättningar, men kärnan i Unga odlare är mötet mellan generationer. De äldre odlarna fungerar som mentorer och inspiratörer. De delar sin

kunskap och erfarenhet, visar praktiska moment och berättar om odlingens betydelse förr och nu. Barn och unga får delta aktivt, ta ansvar, ställa frågor och reflektera. Föreningen väljer själv hur ofta träffarna hålls och vilka teman som passar bäst.

Unga odlare genomsyras av en värdegrund som betonar:

- **Öppenhet** – alla är välkomna, oavsett bakgrund.
- **Respekt** – människor, djur och natur är värdefulla och ska respekteras.
- **Gemenskap** – unga och gamla lär av varandra och tillsammans.
- **Nyfikenhet** – barnens lärande leds av deras upptäckarlust.
- **Glädje** – det är roligt att delta i Unga odlare.

Alla barn ska få lära sig att odla

Enligt aktuell forskning är naturkontakt avgörande för barns psykiska och fysiska välbefinnande. Trots det lever många barn i miljöer utan natur och grönska och har ingen relation till odling. Brist på naturkontakt kan leda till ökad stress, sämre hälsa och ohälsosamma matvanor hos barn. Samtidigt finns det inom Sveriges trädgårdsföreningar en gedigen trädgårdskunskap och odlingserfarenhet som riskerar att gå förlorad om den inte förs vidare till nästa generation.

Att lära barn att odla är att väcka en livslång nyfikenhet, ansvarstagande och respekt för naturen. När barn får sätta händerna i jorden, följa ett frös resa till planta och se resultatet av sitt arbete, händer något både konkret och magiskt. De lär sig hur mat blir till, förstår kretsloppets betydelse och utvecklar förståelse för samspelet mellan människor, djur och växter.

Många äldre odlare vittnar om att deras trädgårdsintresse väcktes i tidig ålder. Det är alltså viktigt att komma i

kontakt med trädgård och odling som barn för att lägga en grund för ett livslångt intresse.

Odling är också en kraftfull pedagogisk metod. Genom att arbeta med händerna utvecklas motorik och problemlösning. Genom att se naturens processer lär sig barn tålamod och får förståelse för biologisk mångfald. Dessutom växer självkänslan när ett barn får skörda det hen själv sått. Odling ger barn och unga möjlighet att förstå varifrån maten kommer, något som blir allt viktigare i ett samhälle där många lever långt ifrån jordbruk och natur.

Odling kan vara en alternativ fritidssyssla för barn som inte är roade av lagsport eller annan idrott. I trädgården får de upptäcka att det finns andra sätt att vara aktiva och kreativa på, samtidigt som de blir en del av en gemenskap.

DU OCH DIN FÖRENING KAN GÖRA SKILLNAD

Riksförbundet Svensk Trädgårds vision är att alla barn ska få lära sig att odla. Din trädgårdsförening kan bli en plats där odlingskunskapen förs vidare från generation till generation.

Svensk Trädgård har en lång tradition av att sprida kunskap om odling, trädgård och biologisk mångfald. Som ledare för Unga odlare blir du en del av denna tradition. Erfarna odlare sitter på en ovärderlig erfarenhet: de har sett årstidernas växlingar, lyckade och misslyckade skördar och samlat på sig lärdomar från många år i trädgården. När den kunskapen delas med barn och unga uppstår en dubbel nytta. Hos barnen väcks en nyfikenhet på odling och de får både kunskap om växter och praktiska färdigheter. Samtidigt får du som ledare glädjen att se din kunskap leva vidare.

Att ha en verksamhet för barn och unga gör din förening mer levande och framtidsinriktad. Unga odlare kan bidra till ökad synlighet lokalt, nya samarbeten och ett större intresse för föreningens verksamhet. Genom att bjuda in barnfamiljer och nya målgrupper skapas möjligheter att få fler engagerade medlemmar och bygga en starkare förening.

Genom Unga odlare blir din förening en del av en nationell rörelse för att fler barn ska få lära sig att odla. Det skapar gemenskap och möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan föreningar över hela landet. Kopplingen till Svensk Trädgård visar att verksamheten är seriös, genomtänkt och en del av något större. Det skapar förtroende hos föräldrar och samarbetspartners.

När många föreningar använder samma namn, logga och grafisk profil stärks kännsenomenen om Unga odlare över hela landet. Det gör det enklare att marknadsföra verksamheten och skapar igenkänning hos både barnfamiljer och samarbetspartners.

Med Unga odlare blir det lätt att komma igång och skapa en trygg och kvalitativ verksamhet för barn i föreningen. Denna handledning ger praktiska riktlinjer för hur verksamheten kan se ut, pedagogiskt stöd och många uppslag till aktiviteter.

På hemsidan svenskttradgard.se finns planeringar för många olika aktiviteter med olika teman. Din förening kan också få bidrag från Svensk Trädgård för att finansiera aktiviteterna.

EN DEL AV NÅGOT STÖRRE

Unga odlare är ett koncept framtaget av Svensk Trädgård med stöd av Skandias stiftelse Idéer för livet. Svensk Trädgård står som garanterad för verksamhetens kvalitet och säkerhet genom utbildning och stöd till ledarna och en olycksfallsförsäkring som gäller under aktiviteterna. Unga odlare är en kvalitetsstämpel som signalerar att föreningens verksamhet för barn och unga är seriös.

Varumärket Unga odlare får bara användas av trädgårdsföreningar som är anslutna till Svensk Trädgård.

För att använda varumärket behöver föreningen:

- Säkerställa att aktiviteterna genomförs på ett säkert sätt genom att följa checklistan för säkerhet (se sidan 25).
- Se till att loggorna för Unga odlare och Svensk Trädgård finns med i all kommunikation om aktiviteterna. Det är en förutsättning för att försäkringen ska gälla under träffarna.
- Dokumentera aktiviteterna och rapportera resultatet till Svensk Trädgård.

Läs mer om säkerhet, försäkring och bidrag på sidan 24.

KOM IGÅNG – STEG FÖR STEG

Att börja med aktiviteter för barn i din förening behöver inte vara så komplicerat. Ni kan börja med att ha en trädgårdsvisning för familjer eller att så fröer på en marknad föreningen anordnar. Det är en god idé att börja med något litet för att känna av intresset från medlemmarna och gradvis utveckla verksamheten.

De här frågorna är tänkta som en hjälp när ni har bestämt er för att starta en verksamhet för Unga odlare i föreningen. Frågorna tar er genom processen steg för steg och när ni har svarat på alla frågor har ni kommit långt i planeringen.

1. Vilka åldrar ska vi vända oss till?
Ska föräldrar delta eller inte? Hur stor ska gruppen vara? Öppen aktivitet eller bara för medlemmar?
2. Hur många aktiviteter ska vi ha per termin eller år? Vilka aktiviteter ska vi ha? Datum?
3. Var ska vi vara? Alltid samma plats, eller olika beroende på aktivitet?
4. Vilka ska planera och genomföra aktiviteterna? Vem gör vad?
5. Vilka kostnader har vi? Ska vi ta betalt?
6. Hur ska vi marknadsföra aktiviteterna? Hur tar vi in anmälningar?

Ni kan återvända till frågorna varje gång ni ska planera för ett nytt år.

När ni har beslutat om att göra aktiviteter inom Unga odlare ska ni meddela det genom ett formulär på Svensk Trädgårds hemsida. I anmälan anger ni en kontaktperson och berättar kort om era planer.

1. MÅLGRUPP

Vilka åldrar ska vi vända oss till?

Målgruppen för Unga odlare är barn i åldern 4–15 år. Det är ett stort åldersspann och det är bra att fokusera på en begränsad åldersgrupp för att aktiviteterna ska bli relevanta för barnen. Denna uppdelning kan vara en guide och används också i aktivitetsplaneringarna.

- 4–6 Barn i den här åldern lär sig främst genom att uppleva med kroppen och sinnena. Aktiviteterna bör vara korta och konkreta där barnen får uppleva genom att känna, titta, lukta och smaka. Fokus på glädje och upptäckande.
- 7–9 I den här åldern börjar barn vilja förstå hur saker fungerar och ta eget ansvar. Då passar praktiska aktiviteter som att så och ta hand om plantor. Barnen växer genom att få ta eget ansvar men behöver tydlig vägledning.
- 10–12 Lite äldre barn kan tänka mer långsiktigt och resonera kring samband. De lär sig genom experiment, reflektion och samarbete. Genom att de får fatta egna beslut och lösa problem utvecklar de kunskap, ansvar och självständighet.
- 13–15 Tonåringar vill ofta förstå varför något är viktigt och uppskattar att bli tagna på allvar. Om de får inflytande över verksamheten och får ta ansvar på riktigt växer deras engagemang.

Ska föräldrar delta eller inte?

Fråga er om föräldrar eller andra vuxna ska vara med barnen på aktiviteterna eller inte. Om barnen har med sig en vuxen är det de som har ansvaret för barnen vilket underlättar för er som ledare, särskilt i de yngsta åldersgrupperna. Det behöver inte vara föräldrar utan kan också vara mor- och farföräldrar, andra släktingar eller vuxna i barnens närhet. Om vuxna inte är med har ni som ledare det fulla ansvaret för barnen, se mer om säkerhet på sidan 24.

Om föräldrar eller andra vuxna är med blir det även en möjlighet att sprida kunskap till dem och de får möjlighet att dela upplevelser med barnen.

Hur stor ska gruppen vara?

För att barnen ska få de bästa förutsättningarna för att lära och upptäcka bör gruppen inte vara för stor. Inte fler än tio barn är en bra riktlinje, särskilt om det rör sig om yngre barn.

Öppen aktivitet eller bara för medlemmar?

Bestäm om aktiviteterna ska vara öppna för alla eller bara för medlemmar i föreningen. Om medlemskap krävs kan familjemedlemskap tecknas för barnen vid anmälan till aktiviteten. Försäkringen täcker även icke medlemmar så länge det tydligt framgår att aktiviteten är en del av Unga odlare och Svensk Trädgård.

2. PLANERA AKTIVITETERNA

Hur många aktiviteter ska vi ha per termin eller år? Vilka aktiviteter ska vi ha? Datum?

Fundera på vilket upplägg ni vill ha för aktiviteterna. Ska det vara återkommande träffar under en termin eller ett år med en och samma grupp eller ska det vara enstaka aktiviteter som är öppna för alla?

Ni kan lägga upp aktiviteterna som en kurs under en termin eller ett år. Då finns möjlighet att lära känna varandra i gruppen och barnen får chans att uppleva trädgården under olika årstider. På sidan 18–22 finns förslag på kursupplägg.

Det går också att anordna enstaka aktiviteter. De kan hållas i samband med föreningens ordinarie aktiviteter eller som egna träffar.

Diskutera vad som passar bäst i er förening. Bestäm sedan hur många och vilka aktiviteter ni vill genomföra och hitta lämpliga datum.

På svensktradgard.se finns färdiga planeringar för aktiviteter som ni kan använda eller inspireras av, se lista på sidan 16–17. Ni kan använda de aktiviteterna eller hitta på egna.

3. PLATS

Var ska vi vara? Alltid samma plats, eller olika beroende på aktivitet?

Fundera över vilka platser som kan passa för aktiviteterna. Platsen kan variera beroende på aktiviteten. Alla föreningar har inte samma förutsättningar. En del har en etablerad föreningsträdgård med odlingsbäddar, kompost och gemensamma ytor. Andra saknar en sådan plats. Det betyder inte att det är omöjligt att bedriva en meningsfull verksamhet. Det går att arbeta på olika sätt beroende på de resurser som finns.

Använd gärna era egna trädgårdar och anpassa gruppens storlek och aktiviteten efter vad som är möjligt. Ni kan till exempel ha en trädgårdsvandring för familjer med växtbingo eller låta gruppen komma på besök en gång per årstid och se förändringarna i trädgården.

Pallkragar och mobila odlingslådor kan med samverkan placeras på skolgårdar, innergårdar eller i parker. De är lätta att flytta och kräver ingen permanent markyta.

Många skolor och fritidshem har redan odlingsytor som kan användas och genom att samarbeta kan föreningen bidra med kunskap och ledarskap.

Kontakta kommunen för att undersöka möjligheten att använda kommunens grönytor, till exempel i en park eller på en allmän plats. Flera kommuner är positivt inställda till att upplåta mark för odling.

Det går även att odla inomhus. Barnen kan så krasse eller ärtskott i små krukor eller mjölkpaket och följa utvecklingen hemma. Hydroponiska odlingsförsök kan göras i enkla plastlådor.

Om plats för odling saknas kan man arbeta med bygg- och pysselaktiviteter på föreningens ordinarie aktiviteter, till exempel marknader. Barnen kan bygga insekshotell, skapa fröbomber eller lära sig ta frön från frukt och grönsaker.

Att göra utflykter till ett koloniområde, en park eller en botanisk trädgård kan vara ett annat alternativ. Kanske går det att ordna någon praktisk aktivitet i samarbete med stället ni besöker så att barnen både får uppleva platsen och prova på något konkret.

Det går också att anordna aktiviteter i naturen, som växtskådning då man letar efter vilda växter eller insektsvandringar. Det kan göras i samarbete med Naturskolan som finns på flera orter eller ett Naturum om det finns en nationalpark i er närhet.

Kom ihåg!

Det behöver inte vara så komplicerat. En enkel aktivitet med några nyfikna barn och en som kan något om trädgård är allt som behövs för att komma igång. I nästa kapitel finns konkreta aktiviteter och planeringar att utgå från. Det är fritt fram att anpassa dem efter er grupp, plats och årstiden.

Oavsett vilken plats ni väljer att vara på är det viktigt att säkerställa att det finns tillgång till toalett och vatten för att dricka och tvätta händer.

Om föreningen har en gemensam trädgård kan den fungera som nav för verksamheten. Här kan barnen följa odlingen under hela året, lära känna en specifik plats och känna ansvar för det som växer där. Föreningsträdgården ger möjlighet att bygga långsiktiga projekt: odlingsbäddar, blomrabatter, fruktträd eller insektsvänliga miljöer. Den återkommande kontakten med samma plats skapar en stark känsla av samhörighet och kontinuitet.

4. ANSVARSFÖRDELNING

Vilka ska planera och genomföra aktiviteterna? Vem gör vad?

Fundera över vilka medlemmar föreningen har och vilka som kan tänkas vilja vara med. Vilka brukar dela med sig av sin kunskap och vilka är öppna för att leda barn? Kontakta dem och fråga! Det är rekommenderat att vara minst två ledare, då kan den ena till exempel ta ansvar för gruppen och att tider hålls, medan den andra kan fokusera på att visa och berätta för barnen.

Det kan kännas viktigast att hitta ledare men tänk också på att det är mycket annat som behöver göras och att ledarna inte behöver göra allt. Det behövs också personer som kan planera och förbereda aktiviteterna, marknadsföra och ta in anmälningar. Kanske finns det personer som inte är aktiva i föreningen idag som kan tänka sig att hjälpa till med det? Till exempel föräldrar som vill delta i aktiviteterna med sina barn men inte själva kan vara ledare.

Se till att redan i ett tidigt skede informera alla föreningens medlemmar om att ni planerar att starta en verksamhet för barn för att fånga in alla som kan vara intresserade av att vara med. När ni har en arbetsgrupp fördelar ni ansvarsområdena mellan er.

5. BUDGET

Vilka kostnader har vi? Ska vi ta betalt?

När ni vet vilka och hur många aktiviteter ni vill genomföra kan ni uppskatta vilka kostnader det kommer innebära. Fundera på hur aktiviteterna ska finansieras, vilka bidrag kan sökas och hur mycket kan komma in via deltagaravgifter. Ska intäkterna täcka kostnaderna eller får aktiviteterna gå med underskott?

Eftersom aktiviteterna ska vara tillgängliga för så många barn som möjligt rekommenderas att deltagaravgiften är låg. Avgiften ska aldrig vara ett hinder för att delta. Sök hellre bidrag från Svensk Trädgård, kommunen eller någon annan bidragsgivare för att hålla deltagaravgiften nere.

Rekommenderade avgiftsnivåer för enskilda aktiviteter:

- **Gratis:** Rekommenderas vid öppna aktiviteter, prova på-tillfällen och när bidrag finansierar genomförandet.
- **Symbolisk avgift (20–50 kr):** En symbolisk avgift kan tas ut för att signalera att aktiviteten har ett värde och minska avhopp.
- **Kostnadstäckande avgift (50–150 kr):** Kan användas när ni har externa kostnader eller utgifter för material som barnen får ta med sig hem.

Vid återkommande aktiviteter under en termin eller ett år tas en avgift för hela kursen ut. Rekommenderad nivå för en termin är 200–400 kronor per barn. Om en familj deltar med flera barn kan en avgift för hela familjen sättas för att underlätta deltagande. Avgiften ska stå i relation till antal

träffar, aktivitet och eventuellt material. I en situation där avgiften är ett hinder för ett barn att delta bör ni erbjuda avgiftsfritt eller reducerad avgift, utan krav på motivering. Ni kan i så fall söka bidrag från Svensk Trädgård för att täcka era kostnader.

Informera alltid om vad som ingår i avgiften (till exempel material, antal träffar, ledarledd verksamhet) och undvik flera parallella avgifter som tillsammans blir en stor summa (till exempel medlemsavgift, terminsavgift och materialavgift).

6. MARKNADSFÖRING

Hur ska vi marknadsföra aktiviteterna?

Så till det sista och kanske viktigaste steget – att hitta deltagare till aktiviteterna. För att nå ut i dagens medielandskap och på sociala medier krävs en aktiv kommunikation. Det

handlar både om att informera föräldrar, engagera medlemmar och locka nya deltagare. Föräldrar är en nyckelgrupp, eftersom de avgör om barnen kan delta. Därför är det viktigt att de förstår vad aktiviteterna innebär och vilken glädje och nytta de ger.

Tips för kommunikation med föräldrar:

- **Var tydlig och konkret.** Beskriv vad barnen kommer att göra, hur lång tid det tar och vad de får med sig hem. Använd gärna bilder.
- **Bjud in föräldrarna.** Berätta att föräldrarna kan vara med och dela upplevelser med sina barn, att det kan bli en gemensam aktivitet för familjen. För grupper där föräldrar inte är med kan ni ordna öppet hus eller en avslutning då de kan delta och se barnens arbete.
- **Skapa förtroende.** Kommunikationen måste skapa ett förtroende hos föräldrar så att de känner sig trygga med att låta sina barn delta i aktiviteterna. Det ska framgå att aktiviteterna är välplanerade och att ni har tänkt på säkerheten.
- **Ge kontinuerlig återkoppling.** Om föräldrarna inte deltar kan ni skicka korta rapporter eller bilder via mejl, sociala medier eller föreningens hemsida. Även om föräldrar deltar är det en bra idé att dela bilder från era aktiviteter på sociala medier eller föreningens hemsida för att visa vad ni gör och locka nya deltagare.

Tips för marknadsföring i lokalsamhället:

- **Använd befintliga nätverk.** Be föreningens medlemmar hjälpa till att sprida informationen genom sina egna nätverk.
- **Synlighet i lokala sociala medier.** Bjud in till aktiviteterna via lokala sociala medier som Facebook-grupper.
- **Affischer och flygblad.** Sätt upp material på anslagstavlor, mataffärer och andra platser där familjer rör sig.
- **Media.** Bjud in lokalpressen till en aktivitet och få dem att skriva en artikel i lokaltidningen för att locka fler deltagare.

Kommunikationsverktyg från Svensk Trädgård. Svensk Trädgård har tagit fram en grafisk profil och logga för Unga odlare, samt mallar för inlägg till sociala medier, affischer och flygblad. Det finns även ett antal bilder som ni fritt får använda i er kommunikation. Dessa verktyg är anpassade för att ge en tydlig och enhetlig profil åt verksamheten och gör det enklare att nå ut till nya deltagare. Genom att använda mallarna kan ni spara tid och samtidigt visa att ni är en del av en större rörelse. Mallarna finns på Svensk Trädgårds hemsida.

Hur tar vi in anmälningar?

Det är en bra idé att ta in anmälningar till aktiviteterna för att säkerställa antalet deltagare så att ni kan förbereda material. Genom Svensk Trädgårds medlemsregister kan ni göra ett anmälningsformulär med betalmöjlighet. Det finns en guide på svensktradgard.se och kansliet kan hjälpa till om det behövs. För öppna aktiviteter på till exempel marknader är det inte motiverat att ta in anmälningar.

Exempel på affisch och mallar till inlägg i sociala medier.

Aktiviteter för Unga odlare

På svenskträdgård.se finns en bank med aktiviteter som du och din förening kan välja och vraka mellan. I aktivitetsplaneringarna beskrivs aktiviteten, hur lång tid den tar, vad barnen förväntas lära sig och vilket material och förberedelser som behövs. Det framgår också vilken åldersgrupp och årstid aktiviteten passar för. Se planeringarna som en inspiration och hjälp, ni behöver inte göra exakt som det står och kan så klart även hitta på andra aktiviteter.

UPPLÄGG FÖR TRÄFFARNA

Hur ni lägger upp en träff beror på hur lång den är och vad ni ska göra, men tre delar bör alltid vara med:

1. **Samling och introduktion.** Börja träffen med en samling där ni hälsar barnen välkomna och berättar om vad ni ska göra. Tänk på att prata till barnen och inte till de vuxna. Låt alla deltagare presentera sig för varandra. Berätta kort om er förening och Unga odlare innan själva aktiviteten börjar.

2. **Fikapaus.** När ungefär halva tiden har gått brukar energinivån gå ner och det är perfekt läge för fika. Underskatta inte värdet av fikapausen! Då finns tillfälle att prata och lära känna varandra. Efter fikapausen kan aktiviteten fortsätta en stund till eller avslutas om barnen är yngre.
3. **Samling och reflektion.** Som avslutning samlas ni igen och pratar och reflekterar över vad ni har gjort och vad ni har lärt er. Använd gärna reflektionsfrågorna som finns i aktivitetsplaneringarna.

AKTIVITETER

Beskrivning av alla aktiviteter finns i aktivitetsbanken på svenskttradgard.se. Aktiviteterna kan genomföras vid enstaka tillfällen eller kombineras till längre kurser. På sidorna 18 till 22 finns förslag på kursupplägg.

Vår

Aktivitet	Tema	Ålder
Enkelt insekshotell	Biologisk mångfald	4-15 år
Bygg ett bihotell	Biologisk mångfald	7-15 år
Tillverka fröbomber	Biologisk mångfald	7-15 år
Fjärilens livscykel	Biologisk mångfald	4-9 år
Bygg en fågelholk	Djur i trädgården	7-15 år
Tillverka egna krukor	Från frö till skörd	7-15 år
Så fröer	Från frö till skörd	Alla
Skola om plantor	Från frö till skörd	Alla
Så fröer från frukt	Från frö till skörd	Alla
Utforska jordens liv	Lär känna jorden	Alla
Undersök vad jord är	Lär känna jorden	Alla
Vårspaning	Årstiderna i trädgården	Alla

Sommar

Aktivitet	Tema	Ålder
Fjärilssafari	Biologisk mångfald	Alla
Insektsvandring	Biologisk mångfald	Alla
Gör ett insektsbad	Biologisk mångfald	4-15 år
Torka blommor	Botanik	7-15 år
Växtskådning i naturen	Botanik	7-15 år
Familjevandring	Botanik	Alla
Torka eterneller	Botanik	7-15 år
Fira Fröets dag	Botanik	Alla
Djurspaning i trädgården	Djur i trädgården	Alla
Plantera ut plantor	Från frö till skörd	Alla
Ta hand om plantor	Från frö till skörd	Alla
Sommarspaning	Årstiderna i trädgården	Alla

Höst

Aktivitet	Tema	Ålder
Bygg vinterbon till djur	Biologisk mångfald	7-15 år
Samla fröer	Botanik	7-15 år
Vik en fröpåse	Botanik	7-15 år
Skapa med torkade växter	Botanik	4-15 år
Gör ett herbarium	Botanik	7-15 år
Identifiera träd	Botanik	7-15 år
Dela perenner	Botanik	7-15 år
Fira Äpplets dag	Frukt och bär	Alla
Bli pomolog	Frukt och bär	7-15 år
Skörda	Från frö till skörd	Alla
Gör en kompost	Lär känna jorden	7-15 år
Baka en jordlimpa	Lär känna jorden	7-15 år
Höstspaning	Årstiderna i trädgården	Alla

Vinter

Aktivitet	Tema	Ålder
Ta sticklingar	Botanik	7-15 år
Gör egen fågelmat	Djur i trädgården	Alla
Skapa ett ekosystem	Inomhusodling	7-15 år
Odling inomhus på vintern	Inomhusodling	7-15 år
Vinterspaning	Årstiderna i trädgården	Alla

Exempel på aktivitetsplaneringar.

LÄR KÄNNA JORDEN

FÖRSLAG TILL KURSUPPLÄGG • Ålder: 7–15 år • Antal träffar: 2–4

Jorden är grunden till allt i trädgården och i den här kursen får barnen lära sig vad jord består av och hur den skapas.

Kursen kan passa både yngre och äldre barn med lite anpassning av aktiviteterna. För yngre barn passar att utforska och leta efter småkryp i jorden, medan äldre barn kan delta mer aktivt i byggandet av en komposthög eller jordlimpa. För den här kursen behövs en trädgård där det finns odlingar och tillgång till kompostmaterial. Kanske finns det en medlem i föreningen som arbetar mycket med kompost i sin trädgård och vill visa barnen hur det går till.

Här är förslag på aktiviteter som främst passar på våren och hösten. De kan kompletteras med en träff på sommaren då man tittar på vad som växer i jorden. Kanske

förbereder man ett experiment på våren då plantor sätts i krukor med olika slags jord och sedan utvärderas resultatet på sommaren och hösten. Vilken planta växte bäst och varför?

AKTIVITETER

Vår eller sommar

- Utforska jordens liv.
- Utforska vad jord är.

Höst

- Gör en kompost.
- Baka en jordlimpa.

FRÅN FRÖ TILL SKÖRD

FÖRSLAG TILL KURSUPPLÄGG • Ålder: Alla • Antal träffar: 4-6

I den här kursen får barnen följa en gröda från frö till skörd och får förståelse för hur maten blir till.

Svensk Trädgård har varje år sedan 2023 anordnat en odlingsutmaning för barn. Utmaningen går ut på att odla en gröda från frö till skörd och Svensk Trädgård tillhandahåller fröer och odlingsinstruktioner.

Odlingsutmaningen kan användas för flera träffar från vår till höst och passar för barn i alla åldrar. För att barnen ska kunna följa odlingen från frö till skörd behövs en plats att odla på. Det kan vara i en medlems trädgård, i föreningens trädgård om en sådan finns, på en skolgård eller annan plats som ni samarbetar med. Det måste finnas någon som kan sköta om plantorna mellan träffarna.

Beroende på vilken gröda ni ska odla kan antalet träffar och aktiviteter variera men här är ett förslag på upplägg.

Vid första träffen sår ni fröer, inomhus eller utomhus beroende på vilken gröda ni odlar. Ni kan använda krukor eller be barnen att ta med sig tomma mjölkförpackningar. Ni kan även ha en uppföljande träff för att följa plantornas utveckling och eventuellt plantera om plantorna i större krukor.

När det är dags att plantera ut plantorna träffas ni igen och hjälps åt att förbereda odlingsplatsen och sätta ut plantorna. Under sommaren kan ni ha en träff för att ta hand om plantorna, gödsla, vattna och rensa ogräs.

När grödorna är färdiga att skörda träffas ni en sista gång och skördar. Kanske lagar ni mat av skörden och äter tillsammans.

AKTIVITETER

- Så fröer.
- Skola om plantor.
- Plantera ut plantor.
- Ta hand om plantor.
- Skörda.

BOTANIK

FÖRSLAG TILL KURSUPPLÄGG • Ålder: 10–15 år • Antal träffar: 3–5

I den här kursen får barnen studera växter mer ingående för att få en bättre förståelse för hur de fungerar. De får lära sig att känna igen vanliga växter och vad de heter.

Kursen passar för äldre barn eftersom den innefattar en del moment som kräver bra motorik. En variant kan vara att skapa ett herbarium under kursen. Barnen får plocka blommor och växter vid varje träff och torka dem. Kursen avslutas med att barnen får skapa ett eget herbarium av växterna som de har torkat. Med äldre barn kan man prata om växternas släktskap och vetenskapliga namn.

En annan variant är att fokusera på växternas anatomi. Man kan gräva upp en växt och studera dess rötter och olika delar och förklara hur fotosyntesen fungerar. Man kan prata om hur växter förökar sig och ta sticklingar, samla fröer och dela perenner för att prova på växtförökning i praktiken.

AKTIVITETER

Sommar

- Torka blommor.
- Växtskådning i naturen.
- Torka eterneller.
- Fira Fröets dag.

Höst

- Samla fröer.
- Gör ett herbarium.
- Identifiera träd.
- Dela perenner.

Vinter

- Ta sticklingar.

BIOLOGISK MÅNGFALD

FÖRSLAG TILL KURSUPPLÄGG • Ålder: Alla • Antal träffar: 3–5

I den här kursen får barnen lära sig vad biologisk mångfald är i praktiken och varför den är viktig.

Aktiviteterna kan anpassas efter barnens ålder och kan därför passa alla åldersgrupper. Aktiviteterna fokuserar mycket på insekter och kräver en trädgård där det finns många insekter. Kanske behöver ni vara i olika trädgårdar vid olika tillfällen. Försök till exempel hitta en trädgård där det finns många fjärilar för fjärilsvandringen. Ett annat alternativ är att göra insektsvandringar. Kanske har ni en medlem som är duktigt på insekter som kan engageras?

Att tillverka fröbomber och insektsbad är relativt enkla aktiviteter som även mindre barn kan delta i. Insektsvandringar kan också anpassas till yngre barn. På hösten kan man skapa en insektsrestaurang, alltså plantera vårblökar som blir en restaurang för

insekter till våren. Följ gärna upp genom att träffas på våren och titta på resultatet och spana efter insekter. Att bygga insekshotell kräver en del material men kan göras var som helst, både inomhus och utomhus.

AKTIVITETER

Vår

- Tillverka fröbomber.
- Bygg bihotell.

Sommar

- Gör ett insektsbad.
- Insektsvandring.
- Fjärilssafari.

Höst

- Bygg vinterbon till djur.

ÅRSTIDERNA I TRÄDGÅRDEN

FÖRSLAG TILL KURSUPPLÄGG • Ålder: Alla • Antal träffar: 4

I den här kursen får barnen följa årstiderna i trädgården genom att gå på spaning i trädgården en gång per årstid under ett år. De studerar hur trädgården förändras under året och lär sig vad som kännetecknar de olika årstiderna.

Genom att återvända till samma plats får barnen uppleva hur trädgården ständigt förändras och hur växter, djur och människor påverkas av årstidernas växlingar. Barnen tränar sin observationsförmåga och får en djupare förståelse för årstidernas gång. Kursen bygger på upptäckarglädje, nyfikenhet och samtal och kan anpassas till alla åldrar.

Träffarna kan genomföras i en medlems trädgård, i en offentlig trädgård eller park, huvudsaken är att samma plats besöks varje gång.

Välj ut några växter, buskar eller träd som barnen ska följa under hela året. Vid varje träff går ni på en spaningsrunda i trädgården och studerar de utvalda växterna. Beroende på barnens ålder kan de dokumentera vad de ser på olika sätt – rita, skriva, fotografera eller bara prata om det. Kursen börjar lämpligen på våren och avslutas på vintern med en träff då barnen får sammanställa dokumentationen i en egen bok.

Som ledare är din uppgift att väcka nyfikenhet och hjälpa barnen att upptäcka sådant de kanske annars inte skulle lägga märke till genom att ställa frågor som uppmuntrar barnen att observera, fundera och dra egna slutsatser.

Upplägget för träffarna är enkelt:

- Samlas och prata om vilken årstid det är och vad som kännetecknar den.
- Gå en spaningsrunda i trädgården och titta på era växter.
- Dokumentera hur växterna ser ut.
- Samlas och reflektera tillsammans över vad ni har sett.

Spaningen kan också kombineras med en lämplig praktisk aktivitet om tid finns. I aktivitetsbanken finns planeringar för varje spaning och tips på aktiviteter.

Viktigt att veta

EKONOMISKT STÖD

Föreningen kan ansöka om bidrag från Svensk Trädgård för kostnader för aktiviteter för barn och unga kopplat till trädgård och odling. Det kan till exempel vara frön, jord och planteringsmaterial, fika och frukt till deltagarna, inträde till botanisk trädgård eller liknande besöksmål, eller annat mindre inköp som behövs för aktiviteten. Riktlinjer för bidraget och ansökningsformulär finns på Svensk Trädgårds hemsida.

TRYGGA AKTIVITETER

Om föräldrar eller andra vuxna deltar tillsammans med barnen är barnen deras ansvar. Varje barn ska i så fall ha en vuxen den känner närvarande (men en vuxen kan ha ansvar för flera barn). Som ledare ansvarar du då för aktiviteterna och att gruppen i stort har det bra.

Om föräldrar, eller andra vuxna som har ansvar för barnen, inte deltar på aktiviteten måste Svensk Trädgård som ansvarig arrangör enligt lag begära utdrag ur belastningsregistret från alla ledare. Det är för att stärka barns och ungas skydd mot sexualbrott och andra grova brott. Ledarna beställer utdrag ur belastningsregistret på polisens hemsida och skickar det till Svensk Trädgårds kansli.

Oavsett om föräldrar är med eller inte är det viktigt att ni som arrangörer har tänkt igenom säkerheten under varje aktivitet. Att tänka igenom situationen innan och använda sunt förnuft räcker långt.

Vilka säkerhetsrisker finns på platsen där aktiviteten ska vara? Finns det till exempel en djup damm eller ett pågående

byggprojekt i trädgården? Ligger det verktyg framme och så vidare. Tänk även igenom om själva aktiviteten innebär någon risk. Ska barnen till exempel hantera vassa redskap eller maskiner? Förebygg de risker som går att förhindra, som att plocka undan verktyg som ligger framme. Tänk igenom hur ni hanterar möjliga faror som inte går att förändra, som att berätta för barnen om dammen och se till att någon har uppsikt över dammen under aktiviteten.

Genom att anpassa aktiviteterna till åldersgruppen kan många risker undvikas. Om ni till exempel ska ta sticklingar med yngre barn används en sax under uppsyn av vuxna, medan äldre barn kan använda sekatör efter en genomgång av hur den fungerar.

Det är viktigt att i förväg ta reda på om deltagarna har några allvarliga allergier för mat, växter eller insekter för att undvika situationer som kan utsätta deltagarna för det de är allergiska mot.

Innan aktiviteten bör ni också ha tänkt igenom vad ni gör i olika situationer som kan uppkomma.

Fråga er till exempel, vad gör vi om:

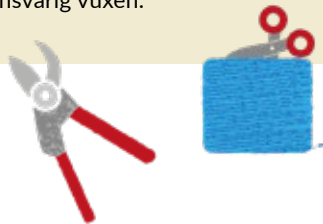
- någon bryter en arm eller ett ben? (Ser till att personen kommer till sjukhus.)
- ett barn försvinner? (Tar kommandot och ser till att hitta barnet.)
- någon skär sig? (Stoppar blödningen och ser till att personen kommer till sjukhus om det behövs.)

Om olyckan skulle vara framme och något allvarligt händer ringar ni så klart 112.

Checklista för säkerhet

Använd checklistan för att i tre enkla steg kontrollera att aktiviteten genomförs på ett säkert sätt:

- Se till att ha ett första hjälpen-kit tillgängligt.
- Tänk igenom vilka säkerhetsrisker som finns på platsen där aktiviteten ska vara och gör en plan för vad ni gör om något händer.
- Se till att ledarna har lämnat in utdrag ur belastningsregistret till Svensk Trädgård om barnen deltar på aktiviteterna utan en ansvarig vuxen.

ALLA ÄR FÖRSÄKRADE

När ni anordnar aktiviteter under Unga odlares flagg omfattas alla deltagare och ledare av en olycksfallsförsäkring på väg till och från aktiviteten och under aktiviteten. Den gäller både de som är medlemmar och de som inte är medlemmar i föreningen. Svensk Trädgårds ordinarie försäkring gäller bara för medlemmar men genom Unga odlare får ni möjlighet att även bjuda in icke medlemmar, vilket kan leda till ett ökat intresse för föreningen och fler medlemmar. Försäkringen täcker upp till 20 personer som inte är medlemmar, per tillfälle. Skador ska rapporteras till Svensk Trädgårds kansli så fort som möjligt.

För att försäkringen ska gälla måste det tydligt framgå att aktiviteten är en del av Unga odlare och arrangeras av en förening inom Svensk Trädgård. Därför ska loggorna för Unga odlare och Svensk Trädgård finnas med i all kommunikation om aktiviteten. Loggorna finns att hämta på Svensk Trädgårds hemsida.

BERÄTTA VAD NI GÖR OCH VARFÖR DET SPELAR ROLL

För att Unga odlare ska bli en kvalitativ verksamhet är det viktigt att dokumentera aktiviteterna och reflektera över vad som gått bra och vad som kan förbättras. På så sätt kan verksamheten utvecklas. Det är också viktigt att dokumentera för att kunna visa för medlemmar, allmänhet och finansiärer vad din förening gör och vilken skillnad verksamheten gör för barnen som deltar. När vi visar vilken nytta verksamheten bidrar till blir den trovärdig och seriös i andras ögon.

Alla aktiviteter behöver rapporteras till Svensk Trädgård. Det görs i ett formulär med några frågor om aktiviteten. Formuläret finns på Svensk Trädgårds hemsida.

Rapporterna används för att sammanställa statistik om hur många aktiviteter som har genomförts, hur många barn som har deltagit och för att utvärdera om målen med aktiviteterna har nåtts.

Målen är att barnen ska:

- lära sig om odling och växter.
- få ett intresse för odling.

Barnens intresse för odling utvärderas med två enkla frågor som ställs i slutet av aktiviteten:

- Har du haft roligt idag?
- Vill du göra det här igen?

I formuläret anges hur många som svarade ja på dessa frågor. Svaren kan samlas in på olika sätt beroende på aktivitet och grupp. Det enklaste är handuppräckning, men det går också att använda stenar som läggs i hinkar med frågorna på. Barnen lägger en sten i hinken om de svarar ja på frågan och stenarna räknas sedan.

Du får också svara på om barnen lärt sig något under aktiviteten. Det räcker med att du bedömer vad de lärt sig utifrån vad du såg och hörde. Till hjälp kan du använda de lärandemål och reflektionsfrågor som finns i aktivitetsplaneringarna. Genom att lyssna till barnens svar på reflektionsfrågorna kan du avgöra vad de har lärt sig.

ATT FOTOGRAFERA BARN

Fotografera gärna under aktiviteterna för att dokumentera vad ni gjort. Det är viktigt att säkerställa att alla föräldrar har godkänt att deras barn är med på bild. Ett bra sätt är att ta in godkännande redan vid anmälan till aktiviteten, då finns godkännandet dokumenterat i deltagarlistan. Informera också om hur bilderna kan komma att användas, till exempel på föreningens och Svensk Trädgårds hemsida och i sociala medier. Det går också att ta bilder där barnens ansikten eller annat som kan identifiera dem inte syns, till exempel på händer som arbetar med något, men det är roligare med bilder där barnens ansikten syns.

Ledarskap och pedagogiska tips

Du behöver inte vara utbildad lärare för att leda aktiviteter inom Unga odlare. Se detta som goda råd som kan hjälpa dig i din roll som trädgårdsledare. Inspireras av texten och testa dig fram!

DIN ROLL SOM TRÄDGÅRDSLEDARE

Att vara ledare i en trädgårdsförening är inte samma sak som att vara chef eller lärare. Det handlar snarare om att vara en förebild, en inspiratör och en trygg vuxen som visar vägen genom exempel. Du behöver inte kunna allt, men du behöver vilja vara närvarande, nyfiken, tålmodig och lyssnande.

Ledarskap handlar i grunden om relationer. Att bygga förtroende. Att visa barnen och ungdomarna att de är viktiga. Att skapa en miljö där de vågar pröva, misslyckas, skratta, tänka själva och lära tillsammans med dig.

Som trädgårdsledare påverkas du också av sammanhanget. Barnen du leder har olika bakgrund, förutsättningar och behov. Ledarskap ser olika ut i olika situationer och det är helt i sin ordning.

Som ny ledare kan man känna sig osäker och undra vad som förväntas av en. Tänk så här: det viktigaste är att vara konsekvent, vänlig och lyhörd.

Barn behöver struktur och trygghet. Berätta vad som ska hända och vad som gäller. Ju tydligare du är i dina instruktioner, desto tryggare blir gruppen. Visa att du ser varje barn. Låt dem märka att du lägger märke till deras ansträngningar. Fråga hur de mår. Se dem i ögonen. Ditt engagemang gör större skillnad än du tror.

Lev som du lär, barn märker snabbt om ord och handling inte hänger ihop. Att vara ledare handlar om att visa i praktiken det du vill att barnen ska ta till sig.

Försök att:

- **Förmedla** föreningens värderingar i ditt sätt att vara.
- **Lyssna** på barnen och ta deras tankar och idéer på allvar.
- **Agera** på ett sätt som skapar förtroende.

Du behöver inte vara perfekt. Det viktigaste är att vara medveten om vilken miljö du vill skapa och att våga anpassa ditt ledarskap efter situationen och gruppens behov.

FÖRSTÅ BARNGRUPPEN

Att leda barn mellan 4 och 15 år innebär att du möter en mycket varierad åldersgrupp. Det är viktigt att du anpassar ditt ledarskap efter barnens ålder. Yngre barn vill ofta leka, använda kroppen och prova sig fram. Äldre barn och tonåringar vill ha mer ansvar, få vara med och bestämma och uppskattar diskussioner om varför ni gör som ni gör.

För yngre barn fungerar korta, tydliga instruktioner och mycket praktiskt arbete bäst. De behöver ofta uppmuntran och direkt återkoppling: »Bra jobbat!« eller »Vad fint du planterade!« För äldre barn fungerar det bättre att ge ansvar: »Kan du hjälpa till att räkna ut hur många plantor vi får plats med i den här odlingslådan?«

Barn i skolåldern vill vara en del av en gemenskap. De söker ofta sin plats i gruppen. Din uppgift är att se till att alla får en plats. Ge alla barn något att bidra med, stort eller smått. Någon kan ansvara för att fotografera gruppens arbete och sätta upp bilder, någon kan vara den som håller koll på tid för olika moment, någon kan ha ansvar för att alla får använda redskapen.

När barn känner att deras insats behövs stärks deras självkänsla och deras känsla av att höra till.

Genom att se barnen som de är och låta dem växa i sina roller bygger du en dynamisk och trygg grupp.

SKAPA TRYGGHET OCH TILLHÖRIGHET

Innan ett barn kan lära sig något nytt måste det känna sig tryggt. Trygghet innebär att våga vara sig själv, att få göra fel och att känna att man är en viktig del av gruppen. Det är du som ledare som bygger grunden för denna trygghet.

Ett enkelt sätt att skapa trygghet är att vara förutsägbart. Ha tydliga ramar. Berätta i början av varje träff vad som ska hända. Håll tider. Avsluta alltid på samma sätt. Skapa gärna små ritualer, som att hälsa barnen välkomna vid samma plats eller att ha en återkommande avslutning där ni delar något ni varit med om.

Trygghet handlar också om att barnen vet vad som gäller. Vad gör vi om någon tar någon annans redskap? Hur gör vi om någon blir ledsen? Hur kan man säga nej på ett bra sätt? Dessa frågor kan du ta upp tillsammans med barnen i början av terminen. Låt dem vara med och formulera gruppens regler.

När barn känner att du är tydlig och rättvis kommer de att våga vara både sårbara och kreativa. Det är i den miljön som verkligt lärande sker.

INKLUDERING I PRAKTIKEN

Vi säger ofta att alla är välkomna men för att det verkligen ska bli så krävs medvetna val. Du som ledare behöver aktivt arbeta med att skapa en miljö där alla barn känner sig sedda, hörda och viktiga.

Inkludering handlar om mer än att ingen hamnar utanför. Det handlar om att alla ska kunna delta på lika villkor, utifrån sina egna förutsättningar. Barn har olika styrkor, behov och sätt att uttrycka sig på. En del barn tar snabbt plats, andra behöver mer tid. En del barn har osynliga svårigheter, andra bär på erfarenheter som gör att de är försiktiga eller misstänksamma mot vuxna.

Ditt uppdrag är inte att förändra barnen utan att skapa ramar där de får blomstra som de är.

Fråga dig själv:

- Får alla prata under samlingar, även de som inte räcker upp handen?
- Hur fördelas uppmärksamhet, ansvar och uppgifter?
- Hur ser du till att även de tysta barnen får synas?
- Finns det normer i gruppen som riskerar att stänga ute någon?

Genom att reflektera och vara nyfiken på barnens perspektiv kan du bidra till att bygga en verkligt inkluderande verksamhet.

UTMANANDE SITUATIONER

Alla grupper, oavsett ålder eller aktivitet, stöter ibland på svårigheter. Det kan handla om konflikter, missförstånd, ledsna barn, barn som inte vill delta eller barn som tar mycket plats. Det viktigaste är att du inte blir rädd eller tänker att du gjort något fel. Sådant händer och det går att hantera.

HANTERA KONFLIKTER

När barn bråkar om något, till exempel redskap, plats eller roller, är det lätt att som ledare gå in och lösa det. Men ofta lär sig barn mer om du i stället stöttar dem i att hitta lösningen själva. Du kan till exempel:

- Stoppa det som händer, utan att skälla: »Nu behöver vi ta en paus«.
- Lyssna på båda: »Vad hände enligt dig? Hur kände du?«
- Bekräfta känslorna men sätt gränser för beteendet: »Jag förstår att du blev arg, men det är inte okej att knuffas«.
- Hjälプ dem att föreslå lösningar: »Hur skulle vi kunna göra i stället nästa gång?«

Visa att konflikter är naturliga och att det går att komma vidare. Barnen lär sig genom att du visar vägen.

LEDSNA ELLER BLYGA BARN

Barn kan bli ledsna av många olika saker. Ibland är det något i gruppen, ibland något hemifrån eller från skolan. När ett barn är ledset hjälper det ofta att visa att du ser barnet: »Jag ser att du är ledsen. Vill du berätta vad som hänt?» Tvinga inte barnet att vara med utan fråga om hen vill delta eller hellre hjälper dig med något enskilt. Att visa empati är mer värdefullt än att ha alla svar.

Barn och ungdomar kan ibland dra sig undan eller vara tysta i gruppen. Då är det viktigt att ge dem uppgifter som känns meningsfulla utan att sätta dem i centrum mot deras vilja.

Exempel på uppgifter för blyga eller tillbaka-dragna barn:

- »Kan du skriva ner vad gruppen bestämmer så vi kommer ihåg det nästa gång?»
- »Vill du ta ansvar för att vattna den här raden och berätta för mig hur det gick?»
- »Kan du fundera på vilka blommor du tycker vi ska plantera här och berätta vid nästa träff?»

Genom små steg kan barnet känna sig tryggare och mer delaktigt.

Kom ihåg!

Du är aldrig ensam. Använd ditt nätverk. Prata med andra ledare. Be om hjälp när du behöver. Ju mer erfarenheter som delas, desto rikare blir hela verksamheten.

UTVECKLAS SOM LEDARE

Ledarskap är ett hantverk. Det är något man växer in i. Ju mer du leder, desto mer lär du dig. Det är helt naturligt att känna osäkerhet i början. Det viktigaste är att du vågar prova, att du reflekterar och att du är öppen för att lära av både framgångar och misstag.

Efter varje träff, fundera på:

- Vad fungerade bra?
- Var det något som var svårt?
- Vad lärde jag mig?

Att leda barn kan ibland vara utmanande, men det är också oerhört givande. Du får se barn utvecklas, växa i självförtroende, upptäcka nya saker och dela glädjen med dig. Samtidigt utvecklas du själv som människa, som ledare och som en del av din förening. Du kan känna stolthet över att din kunskap lever vidare och att ditt engagemang ger barn nya perspektiv och en känsla av mening.

» **Du gör skillnad**

Att vara trädgårdsledare är en av de finaste uppgifter du kan ta dig an.

Du delar med dig av din kunskap, men också av din tid, din värme och din närvaro.

Du visar barn att de är viktiga, att naturen är värdefull, att det är okej att göra fel bara man vågar prova igen.

Du behöver inte vara pedagog.

Du behöver inte ha alla svar.

Det viktiga är att du är där, vill dela med dig och vill lära tillsammans med barnen.

Ledarskap handlar inte om att veta allt utan om att skapa förutsättningar för växande.

» **Alla barn ska få lära sig att odla**

Den här handledningen är till för att göra det enkelt för dig och din förening att komma igång med en lokal verksamhet inom Unga odlare. Här hittar du råd, inspiration och praktiska verktyg som tar dig från tanke till handling. Ni väljer själva hur verksamheten ska utformas utifrån era förutsättningar i föreningen, men ni blir samtidigt en del av en nationell rörelse med en gemensam vision.

RIKSFÖRBUNDET
SVENSK TRÄDGÅRD